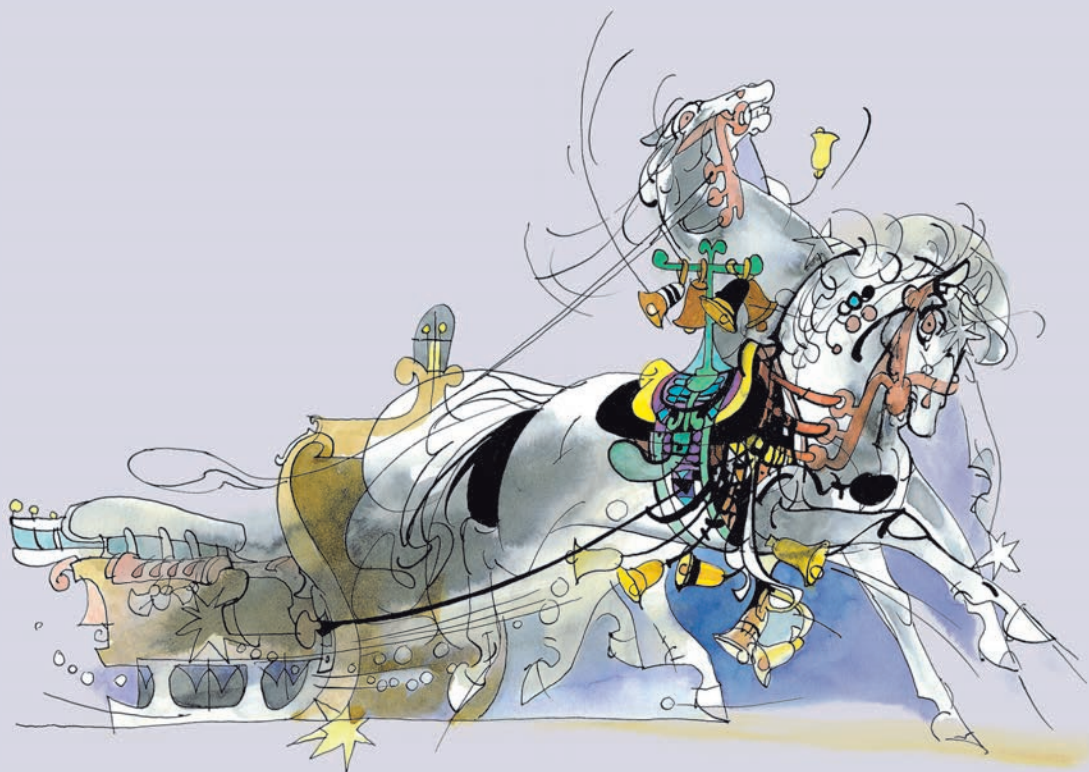

ABC
HAZ
*

Hernádiné Hámorszky Zsuzsanna

Beszéd, olvasás, fogalmazás

4. osztály - Első félév

Hernádiné Hámorszky Zsuzsanna

Beszéd, olvasás, fogalmazás

munkafüzet • 4. osztály

Első félév

Tizenhetedik, változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2016

SZÖVEGÉRTELMEZÉS

Jó tanácsok

1. A negyedik munkafüzetből hiányzik az olvasmányok és a gyakorlólapok oldalszáma. Keresésükkor használd az Ogy. és Mf. tartalomjegyzékét!
2. A szövegfeldolgozás feladatai mindig a címben megadott olvasókönyvi szövegre vonatkoznak, ezért csak annak elolvasása után tudod őket megoldani. Néhány ettől eltérő esetben a feladat megjelöli azt a művet, amelyet el kell olvasnod.
A Mf. mellett használj egy vékony írásfüzetet, a hosszabb írásbeli munkákat ebbe írd! Azokat a rajzokat, amelyeknek nincs külön hely kihagyva, rajzlapra készítheted el.
3. Az Ogy.-ben *-gal jelzett szavak magyarázatát megtalálod a könyv végén, az *Értelmező kieszótárban*. A megszámozott jelentések közül válaszd ki a szövegbe illőt! Ha olyan szónak a jelentését szeretnéd megtudni, amely az Ogy.-ben nincs meg, a következő kézikönyvet használhatod: *Csodaország A-tól Z-ig*. Képes gyermeklexikon általános iskolák számára.
Könyvedben találkozatsz ezzel a jellel [...]. A szögletes zárójelek a szövegből kimaradt részeket jelölik. Velük kapcsolatban nincs tennivalód, olvas nyugodtan tovább!
4. A Mf.-ek végén idén is megtalálhatod a *Rokon értelmű szavak és kifejezések* szótárát, valamint a *Szólások, közmondások magyarázatát*. Ebben a részben a *hangutánzó szók* használatára is közlünk példákat. Keressétek ezekben a szótárakban a feladatok megoldásakor és a fogalmazások írásakor is! Használatukkal már az előző tanévben megismerkedtél.
5. Az idén több olyan feladatot is kapsz, melyeknek megoldásához az olvasókönyvön kívül más könyvek használata is szükséges; ezért iratkozzál be egy könyvtárba!

Rövidítések

Ogy. Olvasmánygyűjtemény
Mf. Munkafüzet
c. című
pl. például
v. vagy

Jelmagyarázat

♣ Szorgalmi feladat
✎ Házi feladat
⊗ A szótárban megtalálható a magyarázata.

Hogyan lettem olvasó?

Beszéd- és olvasásgyakorlás 2.

1. A szöveg megismerése után keresd meg azt a szövegrészt, amelyben az író kifejti, hogy milyen az igazi olvasás! Készülj felolvasására!

2. Keressétek meg és olvassátok föl a vázlatpontokhoz illő szövegrészeket!

Bevezetés Miről fog mesélni az író?

Fő rész

1. Miről álmodozott?

2. Mit határoztak el a barátjával?

3. Hogyan készült az útra?

4. Miért nem jutottak el sehová?

5. Milyen haszna lett az elmaradt utazásból?

Befejezés Mit jelentett ezután számára az olvasás?

3. Keresd meg az **Értelmező kiegészítő**ban a *szavanna* címszót! Írd ki belőle, hogy milyen állatokat láthatott volna Miklós és Peti!

4. a) Olvasd el Szabó Lőrinc *Könyvek otthon* c. versének részletét! Ogy. 15. o.

b) Miből következtetsz arra, hogy sok könyve volt?

5. a) Hány könyved van otthon?

b) Írd le néhány könyved szerzőjét és címét!

Kellemes és hasznos tudományok

Beszéd- és olvasásgyakorlás 2.

Móra Ferenc *Kincskereső kisködmön* c. könyvéből már tavaly is olvastál részleteket. Főszereplőjét az édesanyja mesterséget tanulni adja a könyvkereskedőhöz.

1. Miért nem lett Gergőből könyvkereskedő?

2. Készítsd el a szöveg vázlatát!

Bevezetés Csorbóka mestersége

Fő rész 1. _____
 2. _____
 3. _____
 4. _____

Befejezés Gergőt elkergeti gazdája.

Szó-és kifejezésmagyarázat

A Históriais könyv – elbeszéléseket tartalmaz.

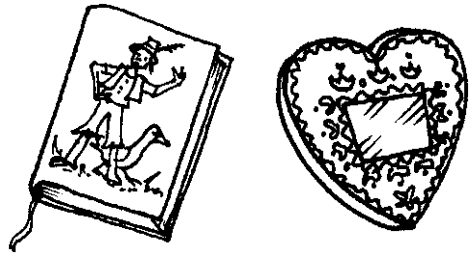
Pápaszemes – szemüveges.

A krajcár – régi aprópénz.

A hatos – tíz krajcárt érő pénz.

Elment Földvára deszkát árulni.

– Meghalt, eltemették.

3. Olvasd föl többféleképpen a párbeszédes szövegrészletet! (...egyszer csak nyílik az ajtó... Inkább a másik asztalon választhatnál magadnak valamit...)

a) Tarts szünetet a gondolatjeleknél; így különítsd el azt, amit az író magyarázatképpen hozzátesz a szereplők szövegéhez!

b) A szereplők szövegét mondd hangosabban, a kapcsolódó magyarázatot halkabban; de tarts szünetet ekkor is a gondolatjeleknél!

4. Olvasd föl a szövegből azokat a mondatokat, amelyekben kettőspontot találsz!

A kettőspont után felsorolás vagy magyarázat következik. Ennél az írásjelnél hosszabb szünetet kell tartanod.

Szereted a sajtot?

Beszéd- és olvasásgyakorlás 2.

1. Keress a történetre illő közmondást a gyűjteményből!

2. Felelj a következő kérdésekre!

Miért kellett külön is tanítani Szigonyi Annamáriát? _____

Miért vállalta tanítását az osztálytársa? _____

Miért nem vállalta a következő évre is? _____

3. Az író nő túltette magát a csalódáson: az események humoros voltára emlékezik vissza. (Pl.: Hogyan lett az ajándék sajt miatt házbéremelés?)

Keress az elbeszélésben humoros részletet, és olvasd föl! Majd magyarázd meg, hogy miért mulatságos!

4. Keress olyan szólást az elbeszélésből, amely ezt fejezi ki!

Valamit nagyon nehezen végeztem el: _____

Valamire többször is szépen kértem: _____

5. Készülj föl a részlet kifejező olvasására! (A sajt csupa fehérje... Van bőven.)
Olvashatod:

a) egyre fokozódó lelkesedéssel – gyorsuló tempóban –, mert örülnek neki.

b) gúnyosan – lassabban, a *sajt* szót erősen hangsúlyozva –, mert már sokallják a sajtot.

Melyik kifejezésmód illik jobban a szövegbe?

6. Hogyan különíthetjük el a közbeékelt szövegrészt a fontos mondanivalótól?

Írásban _____

Felolvasáskor _____

SZÖVEGALKOTÁS

A hosszabb szövegeket külön füzetbe írd!

Ismétlés

1. Adjál címet a képeknek!

2. a) Válassz egyet a fenti képek közül, és fogalmazd meg hírként az eseményt!

b) Alkoss tudósítást ugyanerről a képről!

Az értesítés

1. Olvasd el a következő írásbeli értesítést, gyűjtsd ki belőle az adatokat!

*Értesítjük a tanulókat és a szülőket, hogy a tankönyveket
aug. 21-étől szept. 1-jéig az iskola tornatermében lehet megvásárolni.
Az árusítás 8-tól 12 óráig és 14-től 18 óráig tart.
A tankönyvek ára a hirdetőtáblán látható.*

Bp., 2008. aug. 15-én

Az igazgatóság

A címzett: _____

A téma: _____

Az esemény színhelye: _____

Az esemény ideje: _____

Honnan lehet még az eseményre vonatkozó információt szerezni? _____

2. Milyen fontos információ hiányzik a következő értesítésből?

Tisztelt Szülők!

Örömmel értesítem Önöket, hogy gyermeküket, Nagy Katalint fölvevük az iskola nyelvtanfolyamára. Foglalkozás hetenként kétszer: kedden és pénteken lesz. A részvételi díjat az iskolatitkárnak kell befizetni.

Tiszaújváros, 2008. szept. 5.

A nyelvtanár

3. Mi árulja el a szöveg stílusában azt, hogy gyerekeknek szól?

Napközisek!

Felhívom figyelmeteket arra, hogy a következő hónapi étkezési díjat csütörtökig fizethetitek be. Ne felejtsetek el, mert pótbefizetés nem lesz!

Szeged, 2008. IX. 21.

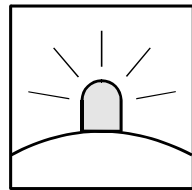
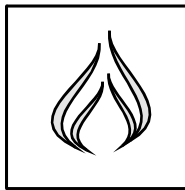
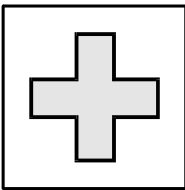
*Szabó Kálmánné
napközivezető*

Az írásbeli értesítésben megnevezzük a címzettet, megjelöljük a témát és kifejtjük körülményeit. A szöveg megfogalmazásában alkalmazkodunk a címzethez. Az értesítés valóságát aláírásával igazolja küldője. A dátumból megtudhatjuk, hogy időszerű-e még.

4. Fogalmazz édesanyád számára értesítést arról, hová mentél, kivel, milyen célból! Azt is írd meg, hogy mikor mész haza! Így elejét veheted aggodásának.

5. Értesítsd osztálytársaidat egy délutáni programról! Pontosán nevezd meg a címzetteket, az esemény helyét, idejét, a szükséges felszerelést, a szervezőt!

6. Telefonon, vagyis szóban értesítjük a mentőket, a tűzoltókat, a rendőrséget, ha erre szükség van. Jegyezd föl ezeket a fontos telefonszámokat!

7. Ha a fenti intézményektől kérsz segítséget, mondd meg, hogy ki vagy, honnan beszélsz, mit akarsz bejelenteni, hová kéred a segítséget!

- a) Hogyan értesíted a mentőket, ha a játszótéren egy gyerek elesett, és nem tud fölkelni?
b) Hogyan értesíted a tűzoltókat, ha egy házból füstöt, lángokat látsz előtörni?

TARTALOM

SZÖVEGÉRTELMEZÉS

Jó tanácsok	3
Hogyan lettem olvasó?	4
Kellemes és hasznos tudományok	5
Szereted a sajtot?	6
*Vihar előtt a réten	7
Apámmal szántottunk	8
Mezítláb az első padban	9
Virgonc	11
Látogatás a könyvtárban	12
Ott voltam a mesevilágban	14
A két egyforma királyfi	15
A mostahalány meg az édeslány	16
A csillagszemű juhász	17
*Népdalok: Gyere be, gyere be, gyönyörű kismadár! Két szál pünkösdrózsa. Lányom, lányom. Molnárlegény voltam én. Amott kerekedik	18
A kisnyúl	22
A hiéna és a hold	22
A róka és a nyúl a kútnál	23
A rátóti csikótojás	24
A sovány ember kövér malaca	26
Góbéságok: A vállalkozó kedvű. Jancsi. Sértés. Mondanék valamit	27
A kőleves	28
Anekdóták: Mátyás és Rozgonyi. Az ékes kaftán	29
A medve bőre	30
A bujdosó Rákóczi	31
*A gunaras lány	31
*Ejhaj, gyöngyvirág	33
*Betegnek való virág	33
Szent Anna tava	34
Az olvasás tempójának fejlesztése: Jakab és a zab	35
A népköltészetről tanultak összefoglalása és gyakorlása	36
Az igazi szeretet. *Hogyan vártalak?	38
Mindennapi kenyerünk	39
Ági és én	40
Tükörponty	41
A vágta	42
*Betlehemi királyok	43
Te leszel az angyal	44
Hóban	45

A hógolyó	46
*Az első vers	47
*A mezei nyúl	48
Az igazságtevő nyúl	48
Bűntárgyalás	50
Csoszogi, az öreg suszter	51
*Mama	52
*Ha volna apukám	53
Hozzá nem jönnek soha	54

BESZÉD- ÉS OLVASÁSGYAKORLÁS

Jó tanácsok	55
(Az aláírás nélkül közölt szövegek: népi tréfák, viccek.)	
1. Gyorsolvasási gyakorlat. Szó szerkezetek folyamatos olvasása. Közbeékelt szövegrészek elkülönítése. <i>Ki miért horgászlik?</i> c. szöveg kifejező olvasása v. elmondása	56
2. Gyorsolvasási gyakorlat. Áthajló sorok olvasása a versben. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. <i>Tanulás.</i> <i>Ki az okosabb</i> c. szövegek kifejező olvasása v. elmondása	57
3. Verses szöveg értelmezése. Közbeékelt szövegrészek elkülönítése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. <i>A kerítés</i> c. szöveg kifejező olvasása v. elmondása. Gyorsolvasási gyakorlat	58
4. Gyorsolvasási gyakorlat. Szóláshívogató. Hogyan mondunk mesét? <i>Csalimese</i> c. szöveg kifejező olvasása v. elmondása	60
5. Gyorsolvasási gyakorlat. Szóláshívogató. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. <i>Két szekér a keskeny úton</i> c. szöveg kifejező olvasása v. elmondása	61
6. Mondat jelentésének megváltoztatása tagolással. Szóból szólásmondás. A sorváltás gyakorlása. <i>A sánta kutya meg a sánta macska</i> c. mese kifejező olvasása v. elmondása	63
7. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Szóláshívogató. Közbeékelt szövegrészek elkülönítése. <i>Süket sógor</i> c. párbeszéd kifejező olvasása v. elmondása	64
8. Mondatvariánsok olvasása megfelelő hangsúlyozással és tagolással. Szóláshívogató. A változatos szóhasználat lehetőségei. <i>A pecsenye</i> c. anekdota kifejező olvasása v. elmondása	65
9. A mondat tagolása írásjeleinek megfelelően. Szóból szólás v. köz- mondás. <i>A pösze lányok</i> c. mese kifejező olvasása v. elmondása	67
10. A szavak gyors fixálásának gyakorlása. Szóláshívogató. Kifejtetlen szöveg értelmezése. <i>A sírás</i> c. szöveg kifejező olvasása v. elmondása	68
11. A szavak gyors fixálásának gyakorlása. Szóláslánc – ismert szóképek néma olvasásának gyakorlása. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. <i>Utcán</i> c. vers kifejező olvasása v. elmondása	69

12. A mondatgagolás gyakorlása. Szólások variálása. Felszólító mondatok megszólaltatása a közlő szándékának megfelelően. Lényegkeresés ismeretközlő szövegből. <i>Kukoricapattogás</i> c. vers kifejező olvasása v. elmondása	70
13. A közbevetések olvasásának gyakorlása. Versolvasás a sorok átrendezésével	71
14. A mondat jelentésének megváltoztatása a szóhatárok eltolásával, különböző írásjelezéssel. Rokon jelentésű szólások tanulása. Szövegmondás szempontváltással: <i>Az öreg utasember</i> . Szituációs játék: vasúti menetjegy vásárlása.	72
15. A mondat megszólaltatása a különféle mondatzáró írásjeleknek megfelelően. A gyors fixáció gyakorlása szólásmondásokon. A néma olvasás gyakorlása azonos szavakból álló mondatokon. <i>A labda</i> c. szöveg kifejező olvasása v. elmondása	74
Versolvasás gyakorlása sorok átrendezésével	75
Beszédturnák — nyelvedzők	76

SZÖVEGALKOTÁS

Ismétlés	77
Az értesítés	78
A hirdetés	80
A meghívó	81
Mesealkotás	82
Az elbeszélés ismereteinek bővítése	83

FÖLMÉRÉSEK

Év eleji fölmérés hangos olvasással: <i>Nyári emlék</i>	84
Év eleji fölmérés önálló szövegértelmezéssel: <i>Fészekrablás</i>	85
Az olvasási tempó és a szövegértés fölmérése: <i>A bolondfalviak malomba mennek</i>	86

SZÓTÁROK

Rokon értelmű szavak, kifejezések	88
A hangutánzó szók használata	90
Szólások, közmondások magyarázata	91